№ 89 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՄԱՅԻՍԻ 11 — 1905 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՄԱՅԻՍԻ 11 № 89

ԵՐԵՍՈՒՆԵՐԵՔԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի. կէս տարվանը 6 ռուբ.
Առանձին համարները 5 կոպէկով.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատան մէջ.
Մեր հասցէն. Тифлисъ, редакція «Мшакъ».
կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».
Տէլէֆօն № 253

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (բացի կիրակի և տօն օրերից).
Յայտարարութիւնը ընդունվում է ամեն լեզուով.
Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ.
Տէլէֆօն № 253.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Գաւառական զեմստվօի նշանակութիւնը.—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Յուզմունքը Հին-Նախիջևանում. Թատրոն և երաժշտութիւն. Նամակ Պեատիգօրսկից. Նամակ Քութայիսից. Նամակ Խմբագրութեան. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Նամակ Պարսկաստանից.—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ. — ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Արևելագէտների XIV միջազգային ժողովը։

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԶԵՄՍՏՎՕԻ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Այն յօդուածներում, որ մենք նուիրել ենք զեմստվօյին հիմնարկութիւններին մեր երկրում, մենք առանձին նշանակութիւն ենք տուել մանր զեմստվօյին շրջաններին։ Մենք համարել ենք գաւառական զեմստվօն իբրև այն հիմնական վարչական մարմինը, որ պէտք է կենտրոնացնէ իր մէջ տեղական ինքնավարութեան գլխաւոր գործողութիւնները։

Անկասկած՝ աւելի եւ փոքր զեմստվօյին մարմինները, ինչպէս, օրինակ, մի քանի գիւղական համայնքներից կազմված միութիւններ, լինելով շատ մօտ երկրին և ազգաբնակութեանը, հնարաւորութիւն կունենան աւելի լաւ արտայայտել տեղական կարիքները և աւելի անմիջական կերպով գործել երկրում, բայց նրանք իրանց չափազանց փոքր և թոյլ լինելու պատճառով կարող կը լինեն միայն մասնաւոր գործունէութիւն ունենալ։

Միւս կողմից նահանգական զեմստվօն չափազանց խոշոր մարմին է տեղական ներկայացուցչութեան համար։ Այդ զեմստվօի մէջ տեղականը չափազանց նսեմանում է, դժգոյնանում, չունենալով միևնոյն ժամանակ այնպիսի խոշոր իրաւունքներ, որոնք կարողանային էական և ազդեցիկ գործ կատարելու տեղական շահերի համար։

Գաւառական զեմստվօն աւելի մօտենում է այն վարչական մարմիններին, որոնք գոյութիւն ունեն և եւրօպական երկիրներում։ Նա աւելի մօտ է ֆրանսիական դեպարտամենտին, շվէյցարական կանտօնին, անգլիական կոմսութեան կամ ամերիկական շտատների մեծագոյն մասին։ Մանաւանդ մեր երկրում, ուր այնքան բազմատեսակ են թէ երկրի բնութիւնը և թէ նրա ազգաբնակութիւնը իր ազգագրական կազմով և տնտեսական հանգամանքներով, այնպիսի խոշոր մարմինները, ինչպէս են նահանգական մարմինները, անկարող են բաւականաչափ լաւ արտայայտիչ լինել տեղական պահանջների և շահերի։ Մինչդեռ գաւառը իր փոքրիկ միութիւններով հնարաւորութիւն ունի փոքր ի շատէ գոհացնել տեղական ազգաբնակութեան զեմստվօյին պահանջները։ Եթէ նահանգական զեմստվօն նոյն իսկ մտցնվելու լինի մեր երկրում իբրև նմանութիւն եւրօպական Ռուսաստանում եղած կարգի, այնու ամենայնիւ նա չը պէտք է խանգարէ ոչ այն հիմնական կազմակերպութեան, որ ներկայացնում է գաւառական զեմստվօն իր փոքրիկ զեմստվօյին գաւառակներով և ոչ այն ընդհանուր համանդրկովկասեան ինքնավարական մարմնին, որ նպատակ ունի միացնել և ամբողջացնել երկրի ընդհանուր ինքնավարական զեմստվօյին շահերը, ըմբռնելով, նրանց այն ընդարձակութեամբ և լիակատարութեամբ, որ թելադրում են ժամանակի ոգին և պահանջները։

Այդ կազմակերպութեան մէջ գաւառական զեմստվօն իսկապէս ունի կատարելու դրական և էական դեր, ներկայանալով իբրև տեղական ինքնավարական մի նպատակայարմար վարչական մարմին և կազմելով մի բնական օղակ երկրի թէ ընդհանուր շահերի ներկայացուցչութեան և թէ տեղական մասնաւոր պահանջների արտայայտիչ մարմինների միջև։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ.

ՅՈՒԶՄՈՒՆՔ ՀԻՆ-ՆԱԽԻՋԵՒԱՆՈՒՄ

Մենք ստացանք հետևեալ հեռագիրները.

Երևան, 7 մայիսի, 10 ժ. 50 ր. երեկոյեան։ Նախիջևանից հեռագրում են թէ անյայտ մի մարդ սպանել է մի թուրքի և թուրքերը սպանել են մի հայի։ Յուզմունքը խիստ է, վախենում են բարդութիւններից։ Նախիջևանի քաղաքային աւագ Ջաֆարկուլի խանը և այստեղի թեմական առաջնորդը հեռագիրներ են ուղարկել Նախիջևան, խնդրելով բարդութիւնների առաջն առնել։

Երևան, 9 մայիսի, 11 ժ. 30 ր. երեկոյեան։ Նախիջևանում նոր սպանութիւններ տեղի ունեցան։ Յարաբերութիւնները սուր կերպարանք են ընդունում։ Վաղը Երևանից ճանապարհվում են Նախիջևան Կարապետ վարդապետը, քաղաքագլուխը, փոխ-նահանգապետը և Նախիջևանի քաղաքային աւագը։

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

(Շիլլերի յիշատակին ցերեկոյթ.—Հալաբաբի և Ղզլարի ներկայացումները. Ռոսսինիի «Սեվիլիայի սափրիչ», օպերան վրաց բեմի վրա)։

I

Կիրակի, մայիսի 8-ին, Թիֆլիսի Արտիստական ընկերութեան դահլիճում տեղի ունեցաւ մի ցերեկոյթ՝ նուիրված Շիլլերի յիշատակին—նրա մահվան հարիւրամեակի առիթով։

Ցերեկոյթը ընդհանրապէս ՚չկարելի է աջողված համարել։ Նա գրաւել էր ինտելիգէնտ հասարակութեան մեծ բազմութիւն։ Նա մխիթարական մի տպաւորութիւն էր գործում այն գաղափարով, որ իր մէջ պարունակում էր։ Յարգվում էր գրական հանճարի, աշխարհի առաջնակարգ բանաստեղծներից մէկի, գաղափարականութեան հզօր ջատագովներից մէկի յիշատակը։

Թիֆլիսի ուսուցիչներից մէկը, Ն. Դերժավին կարդաց «Շիլլերի կեանքը և գործունէութիւնը»։ Նա համառօտ կերպով ծանօթացրեց այն միջավայրի հետ, ուր ծնվեց և զարգացաւ Շիլլեր, այն նպաստաւոր և աննպաստ հանգամանքների հետ, որոնք ազդեցին Շիլլերի կեանքի և գրական գործունէութեան վրա։ Մեր առաջ ներկայացաւ տաղանդաւոր պատանի Շիլլերը՝ կաշկանդված իր ժամանակակից ուժեղների քմահաճոյքներից, բայց բաւականաչափ խիզախ և եռանդոտ մաքառելու բոլոր խոչընդոտների դէմ իր ձգտումներին և նպատակներին հասնելու համար։ Դերժավինի դասախօսութիւնը կտրուկ և աջող բնորոշումներից զուրկ էր, բայց բաւականաչափ դիւրըմբռնելի և հետաքրքրական էր հանդիսականների համար։

Այնուհետև սկսվեց Շիլլերի հեղինակութիւնից նմուշների ընթերցումը։

Վիէննայից եկած և ներկայումս Թիֆլիսում գտնվող հէր Ցիլտո կարդաց գերմաներէն լեզուով Շիլլերի «Իվիկեան կռունկներ» ոտանաւորը, ապա Բօրիս Գօգունով։

Քափանակեան հայերէն լեզվով արտասանեց «Զանգակի մասին երգը»։ Գունիա վրացերէն կարդաց «Դօն Կարլօսից» մի կտոր։ Տիկին Մայսուրեան ռուսերէն արտասանեց ռուսերէն «Թասը» և «Վարձատրութիւն» ոտանաւորները։ Դերասան Գօրև արտասանեց մի քանի ոտանաւորներ, որոնցից մէկը պատկանում է Շիլլերին։

Երաժշտական բաժնում երգիչ Դօնսկօյ բնորոշ կերպով երգեց «Վիլհելմ Տէլից» մի կտոր, իսկ օր. Պապայեան «Օրլեանի կոյսից» հրաժեշտի հրաշալի կտորը, որ մեծ հաճութիւն պատճառեց հանդիսականներին։ Դօնսկօյ և Պապայեան երգեցին հասարակութեան պահանջմամբ մի քանի ուրիշ երգեր էլ։ Դաշնակահար Կնօտ նուագեց Շուբերտ-Լիստի երաժշտագրած «Անտառային թագաւորը»։

Հասարակութիւնը վարձատրեց բոլորին ջերմ ողջոյններով և ծափահարութիւններով։

Ցերեկոյթից գոյացաւ մօտ 300 րուբլի զուտ արդիւնք, որ կը մտնի նորակազմ տպագրական գործողների ընկերութեան դրամարկղը։

Սիրող

II

Շաբաթ, մայիսի 7-ին, մի խումբ սիրողներ, մասնակցութեամբ Արաքսեան ամուսինների—ներկայացրին «Դօն Սեզար դը-Բազան—դրամա 5 գործ. թարգ. Արաքսեանի։

III

Ղզլարից մեզ գրում են. «Մեզ մօտ է տ. Սիրանոյշի դերասանական խումբը 8 հոգուց բաղկացած և ապրիլի 19 ից մի շարք ներկայացումներ է տուել։ Յարգելի տիկնոջ խումբը որոշ աչքի ընկնող ուժեր չունի, բայց պիէսները լաւերն են ընտրված։

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԱՐԵՒԵԼԱԳԷՏՆԵՐԻ XIV ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿՈՆԳՐԷՍԸ

Նամակներ Ալժիրից

III

Ես բնաւ չէի կարող երևակայել, որ Ալժիրը այնպիսի մի գեղեցիկ քաղաք է, հոյակապ՝ իր շինութիւններով, կարևոր՝ իր դիրքերով և առևտրով և ճոխ՝ իր բուսականութեամբ, առողջարար՝ իր օդով։ Համեմատաբար կարճ ժամանակամիջոցում, 70—80 տարվայ ընթացքում (Ֆրանսիացիները գրաւել են 1836 ին), այն վայրը, որ առաջ ծովահէնների և արաբ ու կաբիլ աւազակների որջ էր, մի երկիր, որի բնակիչները, մատնված ծայրայեղ թշուառութեան և ալքատութեան, հեծում էին բռնակալական լծի տակ, դարձել է ոչ միայն օրինաւոր եւրօպական երկիր, քաղաքակրթված աշխարհ, այլ և այնքան առաջ է գնացել գիտութիւնների մէջ, որ կարողանում է պատւով ընդունել երկրագնդի զանազան ծայրերից եկած գիտնականներին, ունենալով իր մէջ գիտութեան այնպիսի ներկայացուցիչներ, որոնք համաշխարհային հռչակ են վայելում։

Որպիսի ահագին նմանութիւն Ալժիրիայի և Կովկասի մէջ դիրքի, բուսականութեան, արգաւանդութեան, լեռների, ջրերի, օդի, նոյն իսկ պատմութեան կողմից և մի և նոյն ժամանակ որպիսի ահագին տարբերութիւն նրանց այժմեան վիճակի և պայմանների կողմից։

Երբ, կոնգրէսի փակման օրը, ապրիլի 26/13-ին, վճռվում էր այն հարցը, թէ ուր երկրում գումարել յաջորդ կոնգրէսը և կոնգրէսիստներից շատերը փափագ էին յայտնում գումարել Արևելքում, ես առաջարկեցի ի նկատի ունենալ Թիֆլիսը, Կովկասի և հին Վրաստանի մայրաքաղաքը։

—Ահ, Կովկաս, գեղեցիկ երկիր. վատ գաղափար չէ,—լսվում են ձայներ։

Բայց ահա ամբիոն են բարձրանում երկու աշխարհահռչակ գիտնականներ մէկ մէկու ետևից և խօսում այդ առաջարկի դէմ։ Դրանք էին Բարբիէ դը Մէյնար, Պարիզի արևելեան կենդանի լեզուների դպրոցի վերատեսուչը, հռչակաւոր արևելագէտ, և պրօֆէսօր Միւլլէր, Վիէննայի գիտութիւնների ճեմարանի անդամ։

—Ի հարկէ, Կովկասը հետաքրքրական երկիր է արևելագիտութեան տեսակէտից, բայց շատ անյարմարութիւններ է ներկայացնում, յայտնում է Բարբիէ դը Մէյնար։

Ենթադրելով, որ խօսքը հաղորդակցութեան միջոցների մասին է, ես պատասխանում եմ.

—Թոյլ տուէք նկատել, յարգելի պրօֆէսօր, որ Աւստրիայի և Գերմանիայի սահմանագլխից ուղղակի գնացքներ կան մինչև Թիֆլիս։ Մարսէյլից ևս ուղղակի նաւերը գնում են Բաթում։

—Առարկութիւնս հաղորդակցութեան միջոցների մասին չէ. ասացէք, խնդրեմ, ունէ՞ք դուք Թիֆլիսում որ և է բարձր դպրոց, համալսարան։ Որքան ինձ յայտնի է, չունէք, ուրեմն ինչպէս էք ուզում կազմակերպել մի գիտնական կոնգրէս։

—Բացի դրանից ամբիոն բարձրանալով, ասաց պրօֆէսօր Միւլլէրը—դուք ապահով էք, որ մեր կեանքը վտանգի չի ենթարկվի։ Չէ՞ որ դեռ նորերս լրագիրները սարսափներ պատմեցին այն կոտորածների մասին, որոնք տեղի ունեցան Բագւում, մի այնպիսի աշխարհահռչակ քաղաքում, ինչպէս մեր Համբուրգն է. եթէ այդպիսի յայտնի քաղաքում օր ցերեկով կոտորած է կատարվում, ուրեմն ինչ ապահովութիւն կայ մանաւանդ միւս տեղերի վերաբերմամբ։ Ոչ, ոչ, Կովկասը շատ անյարմար է։

—Չենք ուզում, չենք ուզում Թիֆլիսը, լսվում են ամեն կողմից։ Առաջարկեցէք ուրիշ երկիր։

Իմ խայտառակութիւնը կատարեալ էր....։ Կարող էի առարկել որ և է բան։

Ալժիրը ունի բարձր դպրոց, որ կազմում է Պարիզի Սորբոնի մասը, բժշկական, բնական գիտութիւնների, իրաւագիտական, գրականական, արևելագիտական ֆակուլտէտներով, ունի հիանալի ազգային-գրադարան թանգարան, ունի յատկապէս իսլամ կրօնի ամբիոն, առանձին դպրոց արևելեան լեզուների։ Ալժիրը, չը նայելով, որ ազգաբնակութիւնը ներկայացնում է մի ահագին խառն զանգուած—քրիստոնեայ, մահմեդական, հրեայ տարրեր,—բազմաթիւ ցեղերի և մանր ազգութիւնների խառնուրդ, ապահովութեան, խաղաղութեան և կարգապահութեան կողմից չէ տարբերվում եւրօպական որ և է մեծ քաղաքից։

Բայց դառնանք կոնգրէսին։

Ապրիլի 18-ին, երեկոյեան ժամը 9-ին Excelsior շքեղ հիւրանոցի սրահներում ընտանեկան գումարում ունեցան կոնգրէսիստները միմեանց հետ ծանօթանալու նպատակով։ Այդտեղ լեզուների և բարբառների կատարեալ բաբելոնական խառնուրդ էր. ականջիս շարունակ հասնում էր արաբ, պարսիկ, թուրք հնչիւնը, մերթ չինացու ձայնը, երբեմն ռուսերէն, յաճախ, ի հարկէ, ֆրանսերէն, գերմաներէն և անգլիերէն։ Հայ միայն ես էի. նստած, մտախոհ, դիտում էի և որոնում էի ծանօթ դէմքեր. յանկարծ, լսում եմ այս խօսքերը. «ողջոյն քեզ, որդիդ Հայկայ, զի՞ կաս մտախոհ»։ Նայում եմ, առաջիս կանգնած է մի պատկառելի ալևոր, ծիծաղուն աչքերով, համակրելի դէմքով, կուրծքը շքանշաններով զարդարված։ Այդ միջոցին մօտենում է ինձ Պարսկաստանի պատուիրակ Միրզա Աբդուլ Հուսէյն խանը և ծանօթացնում է ինձ. դուրս է գալիս, որ պատկառելի ծերունին Հէյդելբերգի համալսարանի պրօֆէսօր դօկտոր Մէրքսն է, արևելագէտ։ Նա բացատրեց ինձ, որ զբաղվում է հայկական ուսումնասիրութիւններով, կարող է խօսել միայն գրաբար. վերջին 10 տարին նա բացառապէս զբաղված է Աստուածաշնչի հայ բնագրի ուսումնասիրութեամբ։ Ես ուրախութիւնս յայտնեցի, որ նրա շնորհիւ, լեզուների այս բաբելոնի մէջ, հայոց լեզուն ևս հնչվեց։ Շուտով մօտեցան մեր խմբին պարսկագէտները և մենք սկսեցինք պարսկերէն խօսել։ Ապա յայտնվեց և մի նոր հայագէտ—համալսարանի պատմութեան պրօֆէսօր Պօլ Կարոլիդէս, որ յայտնեց ինձ, թէ եկել է կոնգրէսին մասնակցելու՝ յատկապէս կարդալու համար իր մի ռէֆերատը «Յարալէզների, Արայ գեղեցկի և ս. Սարգսի մասին»։

—Սուրբ Սարգիս, ասացի ես զարմացած, բայց ինչ կապ կայ «յարալէզների» և նրա մէջ։

—Շատ մեծ կապ, ես այդ ցոյց կը տամ իմ ռէֆերատիս մէջ։

Մինչև կէս գիշեր տևեց կոնգրէսիստների ընտանեկան և մտերմական խօսակցութեան երեկոյթը։

(Կը շարունակվի)

Խումբը կը մնայ մինչև մայիսի 15-ը ոչ աւել»։

IV

Երկուշաբթի, մայիսի 9-ին, Թիֆլիսի Արտիստիքական Թատրոնում, վրաց երգիչ-սիրողները ներկայացրին առաջին անգամ վրացերէն լեզուով «Սեվիլիայի սափրիչ» օպերան, 3 գործողութեամբ, Թարգ. Վ. Գունիայի։

Պէտք է ասած, որ սա օպերային ներկայացման առաջին փորձը չէ վրացիների մէջ։ Դեռ 1902 թ. փետրվարի 16-ին ազնուականների Թատրոնում ներկայացրին վրացերէն «Դէմօն» օպերայի երկրորդ գործողութիւնը, որը մեծ ընդունելութիւն գտաւ վրաց հասարակութեան կողմից և որը մենք ի սրտէ ողջունեցինք նրանց այդ առաջին փորձը։

Երկրորդ ներկայ փորձը նոյնպէս աջող էր, եթէ ի նկատի ունենանք, որ սրանք լոկ երաժշտութեան սիրողներ էին և ոչ պրոֆեսիօնալ արտիստներ։

Աջողութեանը նպաստեց, ի հարկէ, և այն բանը, որ այս օպէրայի մէջ ռեչիտատիվներ շատ կան և երգելու կտորները այնքան էլ բարդ չեն։

Սօլիստներից ամեն մէկը աշխատել էր ըստ կարողութեան ըմբռնել իր դերը և անսամբլը պահպանեցին մինչև վերջը։

Սօլիստներից աչքի ընկան միւսներից աւելի թէ խաղով և թէ ձայնով՝ Ռոզինա—տ. Միտկեվիչ-Անդրէևսկայա, Ֆիգարո—պ. Ցխօմելիձէ և Բազիլիօ—պ. Աղասի (դօրեցի հայ)։ Այս պարոնի ձայնը բաւական ընդարձակ քաղցրահնչիւն բաս է, որը գրաւեց հասարակութեան ուշադրութիւնը և արժանացաւ բուռն ծափահարութիւնների։

Ռոզինա-Անդրէևսկայա նոյնպէս ստիպվեց կրկնել երրորդ գործողութեան մէջ իր երգած կտորը։

Գ. Գարգարեթէլի Բարթօլօ—միջակ էր. այս դերը խաղացողը պէտք է ունենայ հարուստ խաղ և միմիկա, այլապէս, սպասած տպաւորութիւն տալը շատ դժուար է, քանի որ սա երգելու առանձին կտորներ չունի։

Գ. Րչէուլի—Ալմավիվայի դերի մէջ բաւարար էր. սրան աջողվեց առաջին գործողութիւնը։

Ընտիր վրաց հասարակութիւնը, որ լցրել էր Թատրոնը, անընդհատ ծափահարում էր դերակատարներին և ըստ երևոյթին գոհ մնաց ներկայացումից։

Օրկեստրը ղեկավարում էր պ. Ն. Բարթվելօվը, որը այս անգամ էլ ցոյց տուեց իր հմտութիւնը իբրև երաժիշտ և սահուն կերպով տարաւ մինչև վերջը։

Վրաց օպերային առաջին ներկայացումը պատւեց իր ներկայութեամբ Կովկասի Փոխարքան՝ կոմս Վօրօնցօվ Դաշկօվը իր ընտանիքով, ցոյց տալով իր գոհունակութիւնը ծափահարելով։

Ողջունում ենք ի սրտէ վրացիների այս աջող օպերային ներկայացումը։ Պէտք է յուսալ, որ այս օպերային փորձերն էլ, ինչպէս և դրամատիքականը իր ժամանակին, կը լինեն արդիւնաւոր, զարգացնելով հասարակութեան մէջ երաժշտական ճաշակը, ծանօթացնելով լուրջ երաժշտական հեղինակների հետ, որով վրաց ազգը և վրաց երաժշտութիւնը մի քայլ ևս առաջ կերթան։

Գ. Միրաղեան

ՆԱՄԱԿ ՊԵԱՏԻԳՕՐՍԿԻՑ

—

Մայիսի 4-ին

Նախկին դիրեկտոր պ. Խվօշչինսկին հեռացաւ, բայց իր ետևից Թողեց անջնջելի հետքեր, որոնք փայլուն էջեր կը կազմեն հանքային ջրերի պատմութեան մէջ։ Ո՛ր կողմը դառնաք, դուք կը տեսնէք նրա եռանդուն գործունէութեան և խոշոր ինեցիատիվի արդիւնքները։ Եւ եթէ այսօր հանքային ջրերը ներկայացնում են փոքր ի շատէ բարեկարգված մի կուրօրտ, այդ եղել է միայն Խվօշչինսկու շնորհիւ։ Ափսոս, որ նա չը կարողացաւ մի քանի տարի էլ մնալ և, անշուշտ, հանքային ջրերը այնքան կառաջադիմէին, որ ոչնչով գուցէ յետ չը մնային արտասահմանի կուրօրտներից։

Մի համակրելի գիծ ևս նրա գործունէութեան մէջ՝ նա ոչ մի խտրութիւն չէր դնում ազգութիւնների մէջ և վարակված չէր ռուսացման ոգուով։

Նոր դիրեկտորի համար առ այժմ դժուար է մի դրական կարծիք տալ, քանի որ դեռ նոր է մտել իր պաշտօնի մէջ և ժամանակ չէ ունեցել դեռ ցոյց տալու իր գործունէութիւնը, բայց ինչպէս երևում է նա խուսափում է, գոնէ առ այժմ, մեծ ծախսերից և բաւականանում է միայն փոքրիկ բարենորոգութիւններով։ Այսպէս, Պեատիգօրսկում նա երկու արշինով լայնացրել է մեծ ճեմելիքը և որքան նկատվում է, առանձին ուշադրութիւն է դարձնում մաքրութեան վրա։

Այս տարի քաղաքային վարչութիւնն էլ կարծես զարթնում է։ Փողոցները, որոնք յայտնի էին իրանց կլասիկական կեղտոտութեամբ և անկարգութեամբ, այժմ ամեն օր աւլվում են և օրական երեք անգամ ջրվում, թէև դրա համար առանձին վարձ են վերցնում տանտէրերից։

Մայիսի 1-ին կատարվեց հանքային ջրերի սովորական բացումը։

Եղանակները առ այժմ լաւ են, թէև ոչ հաստատ, գալիս են և անձրևներ։ Բժիշկների մեծագոյն մասը արդէն այստեղ են, եկել են և մի քանիսը հայ բժիշկներից։ Տեղական պաշտօնական թերթի տուած տեղեկութեան նայելով արդէն մօտ 20 եկւոր կայ։

«Кав. Мин. Вод.» պաշտօնական թերթը նախկին երկու տարիների պէս դարձեալ հրատարակվում է նոյն ծաւալով և դիրքով, միայն նոր խմբագրութեամբ և աշխատակիցների նոր կազմով։ Առաջին համարներին նայելով թերթը հետևելու է համակրելի պրօգրէսիվ ուղղութեան։ Հրատարակվում է այստեղ անա երկրորդ տարին է և մի այլ թերթ «Пятигорскій Листокъ»։ Թերթի գլուխը կանգնած է, իբրև հրատարակիչ և խմբագիր, տեղական համակրելի գործիչներից մէկը՝ պ. Կիպարտինը։ Լրագիրը շատ լաւ տպաւորութիւն է գործում և իր համակրելի և մաքուր ուղղութեան պատճառով աւելի և աւելի ընթերցողներ ծաւալ է գրաւում։

Հակառակ տարածված լուրերի, այստեղ հանգիստ է և ոչ մի անկարգութիւնների տրամադրութիւն չէ երևում և հազիւ թէ հակառակ իրանց շահերի տեղացիները մի այդպիսի քայլ անելու թոյլ տան, մանաւանդ որ խուլիգան կոչված դասակարգը այստեղ շատ քիչ է։

Այստեղի մի քանի հայ համակրողներ բաժանորդագրութիւն են բացել Լէօի «Անի» գրուածքների համար և արդէն մօտ 20 բաժանորդ գտած են։ Ցանկալի էր, որ մեր պատկառելի գրող Լէօի այդ գրուածքները տարածվէին մեր հասարակութեան մէջ, որով թէ հեղինակը խրախուսված կը լինէր և թէ սեղանի գեղեցիկ զարդ և ընթերցանութեան նիւթ կը լինէր։

Altalena

ՆԱՄԱԿ ՔՈՒԹԱՅԻՍԻՑ

—

Մայիսի 8-ին

Մայիսի 1 ի առիթով այստեղի խանութների փակման պատճառով՝ որ տեղի ունեցաւ ապրիլի 30-ին, շաբաթ օր, այստեղի ադմինիստրացիան բոլոր խանութատէրերի վրա հաւասար տուգանք նշանակեց՝—խանութատէրերի ամեն մի հոգու վրա 50 րուբլի, այսինքն եթէ մի խանութի տէրեր ներկայանում են մի քանի հոգի՝ պէտք է ամեն մի հոգին վճարէ 50-ական րուբլի։ Այդ առիթով նոյնպէս տուգանք է նշանակված արհեստաւորների, կառապանների և ջրկիրների վրա։ Տուգանքից ազատ Թողին միայն հրէաներին, որոնք շաբաթ օրը միշտ տօնում են։ Այդ տուգանքը առնում են վարչական կարգով։ Արդէն շատերը վճարել են։ Վաճառականները երէկ մի խնդիրք ներկայացրին գեներալ-նահանգապետին՝ այդ դրամական պատժի ներումն աղերսելով։ Մի պատգամաւորութիւն էլ նոյն տեսակ խնդիրքով վաճառականների կողմից երէկ ուղևորվեց Թիֆլիս՝ Փոխարքային ներկայանալու համար։ Շատերը յոյս ունեն, որ Փոխարքան կը յարգէ այդ խնդիրքը։

Այստեղ տելեֆօնային հաղորդակցութիւն է շինում քաղաքային վարչութիւնը։ Սիւներն արդէն կանգնեցրած են ամեն տեղ, իսկ տելեֆօնի հանդիսաւոր բացումը կը կատարվի մայիսի 15-ին։ Առայժմ կան 80 բաժանորդներ։ Բաժանորդագինն է 75 րուբլի։ Այստեղ յոյս ունեն, որ բաժանորդները շատ կաւելանան։

Այստեղի երկաթուղու գիծը ունի երկու ճիւղ։ Մի ճիւղն անցնում է մինչև Րիօն կայարան և այնտեղ միանում Բագուի և Բաթումի ու Փօթի գծերին, իսկ միւս ճիւղն առանձին ուղղութեամբ գնում է մինչև Տկիբուլի ածխահանքը, որ այստեղից 40 վերստ հեռաւորութեան վրա է գտնվում։ Այժմ օտարերկրացիներից կազմվել է մի ընկերութիւն, որն ուզում է մի նոր գիծ էլ հիւսիսային կողմն անցկացնել Ռաճայի և Լեչխումի ուղղութեամբ, որն ապագայում պէտք է աւելի առաջանալով՝ միանայ Ռուսաստանի երկաթուղիներին։ Սկզբնական հետազօտութիւնները արդէն արված են։

Նորերս երեք աւտօմոբիլով այստեղ հասան տաս հոգի բուլղարացի տուրիստներ։ Ինչպէս պատմում են, նրանց մէջ կան մի քանի արքայազարմ անձեր։ Նրանք հիացած են մնացել Քութայիսի բնական գեղեցկութեամբ և փարթամ բուսականութեամբ։ Ճանապարհին իրանց այցելած բոլոր տեղերից իրանք գերադասում են այս վայրը, ուր բնութեան հրաշալիքները աննկարագրելի են։ Բայց ափսոս որ նրանց եկած ժամանակը եղանակները նպաստաւոր չէին։

Այստեղի կաթօլիկները շատ անբաւական են իրանց հոգևոր լատին հովուից, որը մի տգէտ մարդ է և երկար տարիներ հարստահարում է ժողովրդի համբերութիւնը։ Այսօր եկեղեցում ադմկալի ժողով կար։ Համախոսական են կազմում նրան հեռացնելու համար։

Եղանակները այստեղ գարնանային են և գեղեցիկ։ Ամեն ինչ վայելուչ է և հմայիչ։ Ուր նայում էք գեղեցիկ անտառներ, կանաչազարդ դաշտեր, ծաղկազարդ բլուրներ, առատ ջրեր և բիւրաւոր վարդենիներ, առաւօտները սոխակների քաղցր դայլայլիկները սքանչացնում են մարդուն։ Գեղեցիկ բնութիւնը արտադրել է այստեղ և գեղեցիկ սեռունդ, որոնք իրանց գեղեցկութեամբ գերազանցում են կովկասեան միւս ցեղերին։

Ս. Նազարեան

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

—

Բաթում, մայիսի 5 ին

Մեր քարքերի բնորոշման տեսակէտով թոյլ տուէք պատմել հետևեալը։ Մի քանի օր առաջ իմ ծանօթ անգրագէտ բանւորներից մի քանի հոգի մօտս էին եկել և խնդրեցին այդ օրվայ «Մշակը» կարդալու, որն որ իրանք հետները վերցրել էին իմ հարևան խանութպանից։

Նոր էի բացել լրագիրը և սկսում էի կարդալ, երբ հարևանիս ծառան ներս մտաւ խանութս, և յայտնեց ինձ, որ ինչ որ մի աղա է եկել խանութը և լրագիրն է ուզում տուն տանելու համար, իրան սովորութեան համեմատ, որպէս զի իր ընտանիքն էլ կարդայ, քանի որ ինքը չէ ստանում։

Գլուխս վեր բարձրացրի դէպի հարևանիս խանութը նայեցի, որպէս զի իմանամ ով է այդ աղան։ Եւ ինչ, տեսայ Բաթումի յայտնիներից մէկը, որ ոչ թէ կարող է մի օրինակ լրագիր բերել տալ իր համար, այլ պարտաւոր էր տասնեակներով ուղարկել կարօտեալ գիւղերին։ Իսկ նա պերադասում է խանութպանի լրագիրը տանել իր տունը, իսկ երբ մի բանւոր գալիս է խանութպանի մօտ խնդրում է «Մշակը», պատասխան է ստանում, թէ մի աղա է տարել։ Եւ ցաւն այն է, որ Բաթումում նա միակը չէ։ Մի՞թէ կարելի չէր լրագիր մուրալու սովորութիւնը թողնէին մեր աղաները և իրանց սեփական հացէներով ստանային։

Ակուշ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

Վեհափառ Կաթողիկոսը մայիսի 7-ից գտնվում է Ալեքսանդրօպոլ քաղաքում։ Վեհափառը Այսօր, ինչպէս մեզ հաղորդում են, վերադառնում է Էջմիածին։

—

Բագուից գրում են «Кавказъ»-ին, որ քաղաքագլուխ Իրեցկի ներկայացրել է նահանգապետին իր հրաժարականը։ Դրանից առաջ քաղաքային ուպրավայի ծառայողները գործադուլ էին արել։

—

«Кавказъ» լրագրի մէջ տպված է. «Երէկ, մայիսի 9 ին, ռուս բանւորները, գլխաւորապէս անդրկովկասեան երկաթուղիների գլխաւոր արհեստանոցներից և դէպօից, հայրենասիրական ցոյց սարքեցին։ 2-րորդ միսիօնարական եկեղեցում մաղթանք կատարելուց և Ցարին ու Փոխարքային երկար տարիներ մաղթելուց յետոյ, բանւորների հազարաւոր ամբոխը Վերայի կամուրջով անցաւ դրօշակներով և ժողովրդական հիմն երգելով դէպի Փոխարքայի պալատը, որի առջև ամենքն երեք անգամ կրկնեցին հիմնը։ Գեներալ-ադիւտանտ կոմս Ի. Ի. Վօրօնցօվ-Դաշկօվ, դուրս գալով պատշգամբը, ողջոյններով պատասխանում էր բանւորների միաբան, բարձր «ուռաներին»։ Դրանից յետոյ Փոխարքան ընդունեց պալատում բանւորների պատգամաւորներին, որոնք ներկայացրին նորին պայծառափայլութեան մի ուղերձ իրանց կարիքների մասին և խնդրեցին արկանել առ ոտս Նորին Կայսերական Մեծութեան Թագաւոր Կայսրի իրանց հաւատարիմ հպատակութեան զգացմունքները։ Բարձրաձայն «ուռաներով» բանւորները հանդիպեցին նոյնպէս Փոխարքայի ամուսնուն, կոմսուհի Ելիսավետա Անդրէևնային, աղջկան՝ կոմսուհի Իրինա Իլլարիօնօվնային և հարսին՝ կոմսուհի Իրինա Վասիլևնային։ Պատգամաւորութիւնը մնաց պալատում մօտ կէս ժամ։ Պատգամաւորութիւնը դուրս գալուց յետոյ բանւորները խմբովին երգելով ժողովրդական հիմնը, «ուռա» կանչեցին ի պատիւ Փոխարքայի, որը նորից պատշգամբ դուրս եկաւ և ողջունում էր բանւորներին»։

—

Այսօր, չորեքշաբթի, մայիսի 11-ին, Թիֆլիսի Արտիստական ընկերութեան վերին դահլիճում բժիշկ Ա. Խատիսեան, մանկաբարձուհիների փոխադարձ օգնութեան ընկերութեան օգտին, կը կարդայ մի դասախօսութիւն՝ «վարակիչ մենինգետի» մասին։ Դասախօսութեան բովանդակութիւնը կը լինեն՝ նախկին վարակումների պատմութիւնը, հիւանդութեան պատճառը և բնաւորութիւնը, ճանաչելը, նախազգուշութեան միջոցները և բժշկութիւնը, հիւանդութիւնը Թիֆլիսում և նրա բնաւորութիւնը։ Դասախօսութեան ժամանակ ցոյց կը տրվեն միկրօբների նկարները։ Մուտքը կարժենայ 40 կոպէկ։ Սկիզբն է 8 ժամին երեկոյեան։

—

Մեզ հաղորդում են, որ Ե. Լալայեան այս տարի կատարելու է մի շարք ազգագրական ուսումնասիրութիւններ Հին-Նախիջևանի գաւառում, որտեղից Դարալագեազի վրայով կանցնի Նոր-Բայազէտի գաւառը։ Ճանապարհորդութիւնը կը տևէ մինչև սեպտեմբեր ամիսը. ազգագրական նիւթերի հաւաքելուց զատ նա կը կատարէ նաև պեղումներ հնագիտական ընկերութեան յանձնարարութեամբ։ Բացի այդ պէտք է ազգագրական իրեր գնէ Կովկասի Թանգարանի համար, որի հայկական բաժինը յանձնված է նրան կազմակերպելու և նկարագրելու։

—

Պարիզից հաղորդում են, որ Պարիզի ասիական ընկերութիւնը իր մայիսի 12-ի նիստում, որին նախագահում էր ֆրանսիական կաճառի անդամ և քաջ հնդկագէտ պ. Սէնար, անդամ ընտրեց պ. Համբարձում Առաքելեանին, առաջարկութեամբ պ. Նախագահի և պ. Կ. Հիւարի, որ պարսկերէն լեզուի ուսուցիչ է Արևելեան լեզուների վարժարանում։

—

Ներսիսեան դպրոցի ուսման ընթացքը այս տարի աւարտել են. Աղայեան Մուշեղ Բօլնիսից, Այվազեան Պետրոս Ալէքսանդրօպոլից, Ասլամազեան Մկրտիչ Մօզդօկից, Բաբիկեան Յովհաննէս Ստաւրապոլից, Բախբեան Դաւիթ Աստրախանից, Բաղդասարեան Ալէքսան Շուշուց, Զառաֆեան Աւետիք Ախալցխայից, Զոհրաբեան Անուշաւան Զալալ Օղլուց, Թումանեան Պետրոս Հին-Ղրիմից, Խալֆայեան Վահան Շամախուց, Ծովեանեան Յովհաննէս Թիֆլիսից, Ղահրամանեան Վաղերիոս Խնձորէսկից, Ղամարեան Գրիգոր Թիֆլիսից, Ղարիբեան Յարութիւն Թիֆլիսից, Մամաջանեան Վարդան Թիֆլիսից, Մելիքսեդեկեան Արշակ Թիֆլիսից, Մելիք-Փարսադանեան Սմբատ Շուշուց, Յովհաննիսեան Գրիգոր Ծալկայից, Յովսէփեան Երուանդ Դաղեթից, Շինդեան Իշխան Ազանից, Շիրինեան Խսրով Ախալցխայից, Սարգսեան Աստուածատուր Խոնաշէնից, Տէր-Աւագեան Արշակ Ազանից, Տէր-Հայրապետեան Եղիա Տեղից, Տէր-Յարութիւնեան Միսաք Լենջանից, Տէր-Յարութիւնեան Յարութիւն Թիֆլիսից, Տէր-Սարգսեան Գէորգ Թելաւից, Փաբաջեան Գէորգ Թիֆլիսից, Քալանթարեան Պապայ Արդուից, Քարիմեան Սիմէօն Թիֆլիսից։

—

Գանձակի գաւառի Դեօրգի-Ֆէլդ գիւղում, ապրիլ ամսի 26-ին երեկոյեան ժամի 8 ին վեց մահմեդական չարագործներ, զինված հրացաններով, ներս են թափվում նուզգար գիւղացի երկու ընկեր՝ Անտօն Սահակեանցի և Մովսէս Վարդանեանցի վաճառատունը, որոնցից այդ երեկոյ մէկն է ներկայ լինում, կողոպտում են և տանում բաւական ապրանք և փող։ Վնասը հասնում է մօտ 2000 րուբլու։

—

Հօֆմէյստեր Բուլիգինի յանձնաժողովը, որ կազմված էր ժողովրդական ներկայացուցչութեան հարցը քննելու համար, վերջացնում է իր պարապմունքները։ Նա մշակել է մի նախագիծ թէ ինչպէս պէտք է գումարել նախնական խորհրդակցութիւն, որին վերապահված է որոշել, թէ ինչ տեսակ ժողովրդական ներկայացուցչութիւն պիտի մտցնվի Ռուսաստանում։

Խորհրդակցութեան կը հրաւիրվին, ինչպէս լսվում է, նահանգական և գաւառական զեմստվօների, դասակարգերի, քաղաքների ներկայացուցիչները։ Դրանց թիւը մօտաւորապէս կը լինի 80-ից մինչև 100 հոգի։ Խորհրդակցութեան պարապմունքները կը շարունակվեն վեց շաբթից ոչ աւելի. այդտեղ էլ կորոշվի ժողովրդական ներկայացուցիչներ հրաւիրելու կարգը։

—

Ստացանք Բագուի աղէտի զոհերի օգտին 1. Ակկերմանից, Ստ. Փօղոսեանի միջոցով հաւաքած 15 ր., 2. Գեօտաբէկի հասարակութիւնից Վահ. քահ. Տէր-Ղուկասեանի ձեռքով հանգանակած 52 ր. 98 կ., 3. Հին-Ղրիմից Կ. Քերեսթեճեանի ձեռքով հաւաքած 10 ր. 35 կ., 4. Ղազախից Զաքար քահ. Ապրեսեանի ձեռքով հանգանակած (առաջնորդական մասնաժողովին յանձնելու համար) 19 ր. 33 կ., 5. Մօզդօկից տեղական թատերասէրների ներկայացումից (առանց կրօնի խտրութեան) 70 ր., 6. Ամիլեանօվկա գիւղից եղբ. Դանագեօզեաններից 10 րուբլի, 7. Սևաքար գիւղի (Զանգեզուրի գաւառ) տ. Հ. Դաղայեանի ձեռքով հաւաքած մի խումբ տիկիններից 5 ր., 8. Եալտայից Ստ. Մելքոնեանից 3 ր., 9. Վ. Ղազարեանից (Կորպուսնայա № 1) 15 րուբլի։ Ընդհանուր գումարը նախկին ստացածների հետ միասին 28,690 րուբլի 18 կոպէկ։

—

Ստացանք Զխար գիւղի հրկիզեալների օգտին. 1. Բագուից «Միլով և Թաիրով» նաւթարդիւնաբերական ընկերութեան գրասենեակի ծառայողներից զատկական տօներին ընծայած գումար 150 ր., 2. Բեսլանից Ս. Վարդանեանի հաւաքած 3 ր., 3. Մօզդօկից տեղական թատերասէրների ներկայացումից (առանց կրօնի խտրութեան) 25 ր. 30 կ., 4. Տաշկենտում բնակվող մի քանի արհեստաւորներից Ա. Զիվանշերի միջոցով հաւաքած 30 ր., 5. Եկատերինօդարի Կամլուկ գիւղի Թիւրքահպատակ գաղթականներից Վ. Յովհաննիսեանի ձեռքով հաւաքած 20 րուբ. 50 կոպէկ։ Ընդհանուր գումարը նախկին ստացածների հետ միասին 2358 րուբլի 39 կոպէկ։

—

«Р. В.» լրագրի մէջ կարդում ենք. «Պետերբուրգի լրագիրներում այս քանի օրերը հաղորդված էր թէ մայիսին կը սկսվեն Կովկասում և միւս տեղերում զեմստվօի հիմնարկութիւններ մտցնելու աշխատանքները։ Այդ լուրը անհիմն է. զեմստվօ մտցնելու հարցը կը քննվի սեպտեմբերից կամ հոկտեմբերից ոչ շուտ։

—

Մայիսի 6-ին լրացաւ 300 տարին այն օրից, երբ լոյս տեսաւ «Դօն-Քիշօտ» հռչակաւոր վէպը։ Ռուսաց գիտութիւնների ակադեմիան այդ առիթով ուղարկեց Մադրիդի ռուսաց դեսպանին ողջոյնի մի հեռագիր, որի մէջ ասված է. «Գիտութիւնների Կայսերական Ակադեմիան ռուսաց գրականութեան անունից տօնում է «Դօն-Քիշօտի» մեծ ստեղծագործողի յիշատակը։ Այն ժամանակից, երբ XVIII դարում նրա կիսով չափ հասկացված հերոսը առաջին անգամ մտաւ մեր երկիրը, նա աստիճանաբար բացվում էր մեր առաջ թարգմանութիւնների և բացատրութիւնների միջոցով ու տիրապետեց մեզ։ Մենք սիրեցինք այդ սիրուն իդէալիստին, որ լիքն է այնքան անշահասէր սիրով դէպի բարին, թէև այդ բարին մի ցնորք լինէր, որ պատրաստ է պաշտպանել ճշմարտութիւնը, թէև թշնամիները հողմաղացների նմանութիւն ունենան։ Միայն մեծ արուեստագէտին աջողվում է պահպանել ժողովրդականութեան անուշահոտութիւնը և ստեղծագործել մի համաշխարհային գործ, չը մտնելով խոր խնդիրների մէջ, ստեղծագործել տիպեր, որոնք խնդիրներ են առաջարկում ամբողջ մարդկութեան։ Դօն-Քիշօտի, ինչպէս և Համլէտի ու Ֆաուստի վրա մտածում են սերունդները և ամեն մէկը կապում է նրան իր հարցասիրութիւնները։ «Համլէտի» ստեղծագործողը, որ կարդում է «Դօն-Քիշօտ»,—ահա այն պատկերը, որ ներկայանում էր մեր Տուրգենեվի երևակայութեան և արտասանել էր տալիս նրան ոգևորված խօսքեր, որ մենք չենք կարող չը կրկնել. «Երջանիկ են այն երկիրները, ուր ծնվում են այդպիսի մարդիկ, ժամանակակիցների և ապագայ սերունդների ուսուցիչներ։ Անթառամ դափնին, որով պսակվում է մեծ մարդը, զարդարում է նրա ժողովրդի ճակատը»։

ՆԱՄԱԿ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻՑ

—

Ռաշտ, մայիսի 1 ին

Վեհափառ Շահը արդէն Թէհրանից ճանապարհվելով հասել է Ղազվին։ Ինչպէս ասում են, վաղը Ղազվինից պիտի ճանապարհվի դէպի Ռաշտ, այնպէս որ մայիսի 9—10 Ռաշտը բախտ կունենայ Վեհափառ Շահին ընդունելու։

Գիլանի նահանգապետը—պրինց Ազադը-Սուլթանը (Շահի որդին) մի քանի պաշտօնեաներով այսօր գնաց ընդառաջ։

Շահի գալը առիթ է տուել քաղաքի մաքրութեան վրա ուշադրութիւն դարձնելու, օրինակ՝ փողոցները քարելու, ամեն օր ջուր սրսկելու և մաքրելու։ Զը մոռանամ ասել, որ վերջերս մաքրութիւնը ընդմիշտ քաղաքում պահպանելու համար իւրաքանչիւր խանութի վրա հարկ է դրված, իսկ թէ ապագայում այդ որոշված հարկը ստանալուց յետոյ քաղաքի մաքրութիւնը ինչ աստիճանի կը լինի, այդ դեռ հարց է։

Բացի այդ՝ փողոցները քարելու համար իւրաքանչիւր տուն, որ գտնվում է փողոցի վրա, մի որոշ տուրք պիտի վճարէ, ոչպէս որ այդ ծախսերը ծածկվեն, իսկ թէ ինչքան ժողովուրդից հաւաքեցին և ինչքան ծախս եղաւ, դրա համար քաղաքային վարչութիւն չը կայ, որ հաշիւ տայ։

Հայերը եկեղեցու դուռը անցեալ անգամվայ նման մի փառաւոր կամար են կապած։ Ցանկալի էր, որ հոգաբարձութիւնը չը մոռանար ուսումնարանին կից զինուորանոցի համար նորից հարց բարձրացնել, գուցէ այս անգամ աջող լուծում ստանար։

Ամսիս 3-ին «Ռաշտի Հայուհեաց Բարեգործական ընկերութեան» տարեկան ընդհանուր ժողովն է։ Պարապմունքի տարեկաների թւում կայ և նոր վարչութեան ընտրութիւնը։ Թոյլ եմ տալիս ինձ առնելու ընտրվելիք վարչութեանը, որ եթէ կարելի է, ընկերութեան հաշիւները տպագրել տայ և տարածէ ժողովրդի մէջ։ Եթէ չեմ սխալվում, ընկերութեան կանոնագրի մէջ որոշված է, որ ընկերութեան հաշիւները տարին մի անգամ պիտի տպագրվեն առանձին գրքոյկներով, իսկ թէ երբևիցէ մի անգամ ժողովուրդը տպագրված հաշւի երես տեսե՞լ է, կարելի պատասխանել՝ ոչ։ Իսկ ընկերութիւնը արդէն 6—7 տարի է գոյութիւն ունի Ռաշտում։

Լ. Շահրիեան

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

ՌՈՒՍԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

9 մայիսի

ՃԱՊՕՆԱԿԱՆ ԳԼԽԱՒՈՐ ԲԱՆԱԿ, 7 մայիսի։ Ռուսական ճակատը ձգվում է 8 մղոն դէպի արևմուտք երկաթուղուց, մի և նոյն ժամանակ գեներալ Միշչենկօի հեծելազօրքը գրավում է ձախ թևի վրա։ Ռուսների ձախ թևը ձգվում է գեներալ Կաուլբարսի զօրքերի գտնվման տեղից արևելակողմը դէպի այն կէտը, որ գտնվում է 50 մղոն դէպի հարաւ Գիրինից, ուր գետեղված է մէկ դիվիզիա։ Ձախ բանակը, գեներալ Կուրօպատկինի հրամանատարութեամբ, բաղկացած է 5 կորպուսներից։ Բլուրները Գիրինից դէպի հիւսիս զօրեղ կերպով ամրացրված են։ Վերջին ժամանակները տեղի ունէին միայն պահակային զօրախմբերի ընդհարումներ 40 մղոն դէպի հարաւ գլխաւոր դիրքերից։ Ռուսները օժանդակութիւն ստացան 4-րդ հետևակ կորպուսը։ Նորերս երթևեկութիւն է բացված երկաթուղով դէպի Տէլին։ Կամուրջը և ճանապարհը դէպի հիւսիս լուրջ փչացված են։

ՊԱՐԻԶ, 9 մայիսի։ Հօնգկօնգ եկած «Շանգհա» շոգենաւը մայիսի 7-ին հանդիպեց 4 ռուսական փոխադրիչների, որոնք գնում էին Բաշի ջրանցքից դէպի հարաւ։ Նաւերն ունեին անթել հեռագրի ապարատներ։ «Տայմս» լրագրի Պարիզի թղթակիցը ասում է, որ ռուս աղբիւրից ստացված տեղեկութիւնների համեմատ, ածխատար նաւերի հանդիպման կէտը Ռօժէստվէնսկու էսկադրայի հետ նշանակված է Բաբուան Կլարօ կղզին, որը գտնվում է դէպէ հիւսիս Լիւցօն կղզուց և այն կղզիներից, որոնք գտնվում են Բօլինգտօնեան ջրանցքում։

ԼՕԴԶ, 9 մայիսի։ Րիխտէրի գործարանում գործադուլ արին 1500 բանւորներ, և ոչ թէ 5500, ինչպէս տպված էր։

ՐՕՍՏՕՎ ԴՕՆԻ ՎՐԱ, 8 մայիսի։ Անտառականները բարձրացրին հացի ստոր տեսակների գինը։ Այդ բանը ծանր է ազդում հասարակ բանւոր դասակարգի վրա, որը միայն հացով է կերակրվում։ Ի նկատի ունենալով վարակիչ հիւանդութիւնների զարգանալը քաղաքում հարց է յարուցված բանւորների սանիտարական դրութիւնը բարւոքելու մասին։ Նախիջևանի ալիւր լցնող բանւորները խնդրում են տեղական քաղաքային վարչութեանը միջնորդութիւն յանձն առնել ալիւրավաճառների և բանւորների միջև աշխատանքի որոշ տակաւ սահմանելու համար։

Կ. ՊՕԼԻՍ, 8 մայիսի։ Սուլթանի ցանկութեամբ միսսիա է կազմված, որը կը ստուգէ Բօլգարիայից այստեղ եկող անձնաւորութիւնները։ 500 թիւրք օֆիցէրներ, քննութիւն տալով դպրոցում, կերդվեն և ապա կուղևորվեն Մակեդօնիա։—Եանինում տեղի ունեցած միջնադէպը մինիստրների խորհրդի քննութեան առարկայ է դարձել։—Ռումինական կառավարութիւնը պահանջում է այն պաշտօնական անձանց հրաժարականը, որոնք կալանաւորեցին ռումինական դպրոցների երկու տեսուչներին։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Ինֆանտէրիայի գեներալ Լինէվիչի ամենահպատակ հեռագիրը 1905 թւի մայիսի 8-ից. «Մայիսի 5-ին երկաթուղուց դէպի արևելք զօրաբաժիններից մէկը հասաւ Շախէցզիի գիւղը, ուր հակառակորդի նշանաւոր ուժեր յարձակում գործեցին Շախէցզիից դէպի հարաւ գտնվող հանքերից։ Մանդարինեան ճանապարհի վրա երկու զօրաբաժիններ, որոնցից մէկը, գնդապետ Իշխան Տրուբէցկօինը, գործելով փոխադարձ կապով և հանդիպելով հակառակորդի հեծեալ և հետևակ զօրամասերի դիմադրութեան, քշեցին նրանց իրանց գրաւած դիրքերի շարքից և գրաւեցին Կաօխէ գետի հովիտը և Խանդախէ հովիտը, որ գնում է Նանչէցզիից դէպի արևմուտք։ Գեներալ Մարտինօվի զօրաբաժինը Տաուլուից նեղեց հակառակորդի հեծելազօրքի առաջապահ մասերը»։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Մայիսի 8-ին Գատչինոում Բարձրագոյն ներկայութեամբ կայացաւ Նորին Մեծութիւն Թագուհի Կայսրուհի Մարիա Ֆէօդորօվնայի լէյբ-գվարդիայի կիրասիրների գնդի զօրահանդէս։ Այդ օրը Նորին Մեծութեան վերոյիշեալ գնդի շէֆ նշանակելու օրն էր։

ԼՕՆԴՕՆ, 9 մայիսի։ Բէլգիական «Լիլի» շոգենաւը կարդիֆեան ածուխի բեռով եկաւ մայիսի 7-ին Վլադիվօստօկ 6 ամիս ճանապարհորդելուց յետոյ։

ԱՐԶԱՄԱՍ, 9 մայիսի։ Գեներալ Ստեսէլը, վերադառնալով Սարօվից, գնաց դէպի Մօսկվա։

ԲՈՒԴԱՊԷՇՏ, 9 մայիսի։ Դիմադրական շրջաններում ասում են, որ կայսրը պատրաստ է մի քանի զիջումներ անել ունգարական լեզուն զօրքի մէջ գործածելու վերաբերմամբ, այդ պատճառով դրութիւնը աւելի նպաստաւոր է համարվում։ Անդրաշին կերթայ Վիէննա և կառաջարկէ խմբական մինիստրութիւն կազմակերպել դիմադրական կուսակցութեան պրօգրամի հիման վրա։

ՕԴԵՍՍԱ, 9 մայիսի։ Քաղաքապետի թոյլտուութեամբ բակալէյնի, ուտելեղէն ապրանքներ և գինի ծախող վաճառականների և գործակատարների խորհրդակցութեան մէջ վճռեց սահմանել 13 ժամվայ բանւորական օր երկու ժամ հանգիստով. կիրակի և մի քանի տօն օրերը հանգստանալ։

ՊԱՐԻԶ, 9 մայիսի։ Ֆրանսիան, Անգլիան, և Իտալիան քննում են մի նշանաւոր դաշնագիր կապելու հարցը իրանց շահերի վերաբերմամբ Աբիսինիայում։ Ֆրանսիայի նախաձեռնութեամբ այդ երեք պետութիւնները դիտաւորութիւն ունեն ներկայացնել այդ դաշնագրի բնագիրը Բերլին՝ գերմանական կառավարութեան համաձայնութիւնը ստանալու նպատակով։ Քաղաքական շրջաններում կարծում են, որ ֆրանսիական միսսիայի ուղարկել, գերմանական թագաժառանգի պսակադրութեանը ցոյց է տալիս, որ Ֆրանսիայի և Գերմանիայի միջև կատարեալ համաձայնութիւն է տիրում։ Պարսից Շահը, Ֆրանց-Յովսէփի և Լուբէի հրաւէրով, պաշտօնապէս կայցելէ Վիէննա և Պարիզ։

10 մայիսի

ԳՈՒՆԶՃՈՒԼԻՆ, 7 մայիսի։ Ճանապարհները փչացած են, մի բան, որ անկասկած կը ստիպէ ճապօնացիներին դանդաղեցնել յարձակողական գործողութիւնների սկսելը։

ՄՕՍԿՎԱ, 8 մայիսի։ Լուբեանսկի սկվէրում հաւաքվեցին Կիտայ-գօրօդի մագազինների և խանութների գործակատարները և վճռեցին խնդրել խանութատէրերին չը բանալ խանութները տօն օրերը, բարւոքել նրանց դրութիւնը և կրճատել առևտրի ժամերը լի օրերը։ Ժողովման տեղը եկաւ քաղաքապետը։ Գործը կարգադրվեց։ Բացված մագազինները փակվեցին։

ՎՕՐՕՆԷԺ, 8 մայիսի։ Գործակատարները պտտում էին բացված մագազինները, խնդրելով փակել նրանց։ Ամբոխին միացան խուլիգանները։ Կազակները ցրվեցին ամբոխը։

ՄԻՆՍԿ։ Մայիսի 8-ին գործադուլ արին բոլոր ապահովագրական ընկերութիւնների ծառայողները։ Գործադուլ արին Եանիշէվսկիի մեքենաներ շինելու գործատունը և Գլէվէրի գործարանը։

ԼՕԴԶ, 9 մայիսի։ Գիրշբէրգի և Բիրնբաումի գործարանի բանւորները սկսեցին անկարգութիւններ գործել։ Կանչվեցին կազակներ։—Երէկ կաթոլիկների Ս. Խաչի եկեղեցում վիրաւորանքներ հասցրին կսեօնդզ Րագօզինսկուն, որը յորդորում էր աղօթողներին ադմուկ չը հանել և արգելված երգեր չերգել։—Գէյնցլի և Կունիցէրի ակցիօնէրական ընկերութիւնը Վիդզէվում փակեց իր գործարանը անորոշ ժամանակով, անհնարին համարելով կատարել բանւորների պահանջները, որոնց թիւը գործարանում 4000 է։

ՐԻԳԱ։ Մայիսի 8 ին Դունաէնգօֆեան փողոցում վիրաւորվեցին օրապահ գօրօդօվօյը և օգնութեան եկած պահապանը։ Մայիսի 9-ին վերսկսեցին աշխատանքները վերջին երկու գործադուլ արած գործարաններում Դրանով գործարանական բանւորների գործադուլն իսպառ վերջացաւ։

ՐՕՍՏՕՎ ԴՕՆԻ ՎՐԱ, 9 մայիսի։ Տեղական սանիտարական տան բանւորները վճարը մեծացնելու պահանջ արին։ Քաղաքային հասարակական վարչութեան մէջ նորից հարց է յարուցված գործակատարների աշխատանքը կանոնաւորելու մասին։ Անցեալ շաբաթ տեղի ունեցաւ վարպետների և բանւորների գործադուլը փուռերի մէջ։ Գործադուլն արդէն դադարեց։ Իսկ ափային բանւորների մօտ և նաւային կօմանդաներում գործադուլը դեռ շարունակվում է։ Վլադիկավկազեան երկաթուղու գլխաւոր արհեստանոցներում գործադուլը համարեա թէ վերջացաւ։ Վարպետները պահանջեցին 12 ժամվայ աշխատանք լի օրերը և ժամերի կրճատումը տօներին։

Կ. ՊՕԼԻՍ, 9 մայիսի։ Որ և է հիմքից զուրկ է այն լուրը, որ իբր թէ Կ. Պօլսի ֆրանսիական դեսպանը թողնում է իր պաշտօնը։

10 մայիսի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Երկրագործութեան և պետական կալուածների նախկին մինիստրութեան ծառայողների վիճակը կը լուծվի հողաշինութեան և երկրագործութեան գլխաւոր վարչութեան նոր շտատներ հրատարակելու ժամանակ, իսկ մինչև այդ ժամանակը կը գործէ նախկին մինիստրութեան կազմը։—Առանձին խորհրդակցութեան առաջին նիստը, Ի. Լ. Գօրէմիկինի նախագահութեամբ, կը կայանայ մայիսի 17-ին։

ԳՈՒՆԶՃՈՒԼԻՆ, 8 մայիսի։ Արևելքում և կենտրօնում տեղի ունեցան նշանաւոր ընդհարումներ, այնպէս որ ճապօնական առաջապահ զօրամասերը մի փոքր նահանջեցին դէպի հարաւ, թողնելով մեր ձեռքում մինչև անգամ մի ոչ մեծ սայլախումբ ֆուրաժով։

ԼՕՆԴՕՆ, 9 մայիսի։ Համայնքների ժողովում տեղի ունեցաւ հետևեալ միջնադէպը. Բաններման, դիմադրութեան պարագլուխը, մեղադրեց Բալֆուրին այն բանում, որ նա խախտել է տուած խօսքը։ Բալֆուր ասեց, որ նա աւելի շուտ կը դիմէ երկրորդ ընտրութիւններին, քան կը փոխէ ֆիսկալ քաղաքականութիւնը։ Այսօր Բալֆուր յայտնեց, որ նա փոխեց հայեացքը այդ հարցի վրա և աւելորդ է համարում տուած խօստումը պահել։ Բաններման ապարէզ եկաւ մեղադրանքով։ Գաղթականութիւնների մինիստրի օգնականը կամենում էր պատասխանել Բաններմանի մեղադրանքներին, բայց յուզմունք և աղմուկ սկսվեցին։ Լսվեցին բացագանչութիւններ. «Բալֆուր ինքն պարտաւոր է պատասխանել»։ Նիստը փակվեց առանց բուէարկութեան։

ՏՕԿԻՕ, 9 մայիսի։ «Imperial Hotel»-ում կայացաւ բանկէտ։ Առաջին մինիստր Կացուրա տոստ առաջարկեց ճապօնական կառավարութեան անունից, ասելով, որ ամբողջ աշխարհը երախտագիտութեամբ է վերաբերվում դժուար դրութիւնների հանդէպ կարգադրման և հաւասարակշռութեան պահպանման համար պետութիւնների միջև, որը հնարաւոր դարձաւ անգլօ-ճապօնական դաշնակցութեան շնորհիւ։ Երեք տարի անցաւ այդ դաշնակցութիւնը կապելու ժամանակից։ Ուրախալի է մատնացոյց անել, որ անգլիական հասարակական կարծիքը փոխվեց ի նպաստ

այդ դաշնակցութեան, որը պէտք է ամրացնէ երկու ազգերին միացնող կապերը, չը կորցնէ պետութիւնների համակրութիւնը և հասնէ պատերազմի պատւաբեր վախճանին։

ԼՕՆԴՕՆ, 9 մայիսի։ Տօկիօից հեռագիրը տալիս է հետևեալ լուսաբանութիւնը դրութեանը պատերազմական գործողութիւնների բեմի վրա։ Մայիսի 7-ին Ջանտաֆու շրջանում ռուսական զօրաբաժինը, բաղկացած հետևակ զօրքի մէկ և կէս բատալիօնից և հեծելազօրքի գնդից երկու թնդանօթով, շրջապատելով Սանտաօկուի արևելեան բարձունքները, 12 վերստ դէպի արևմուտք Ջանտաֆուի մօտ գտնվող ամխահանքերից և 15 վերստ դէպի արևմուտք հէնց իրան Ջանտաֆուից, արտիլերիական կրակ բանալով (վերջը էլի երևացին 4 թնդանօթ և 2 բատալիօն), սկսեց արշաւումը գիւղի արևելեան կողմից։ Մի ուրիշ զօրաբաժին, բաղկացած 300 հետևակներից, չորս էսկադրօններից երեք թնդանօթով յետ մղվեց առաւօտեան։ Նա ուզում էր հէնց մտնել Էրշիպաօում Ֆինլունշանի կողմից, բայց վերջը նահանջեց դէպի գիւղ Լեաօխէի աջ ափի վրա։ Առաւօտեան 10 ժամին ռուսաց հեծելազօրքը ձիերից իջնելով յարձակում գործեց Եօաննսինի վրա 19 վերստ դէպի հարաւ-արևմուտք Ֆակումինից։ Մի ժամ տևող կռուից յետոյ ռուսները հեռացան մեծ տարածութեան վրա հարաւ-արևմտեան ուղղութեամբ, թողնելով երեք հարիւրից աւելի վիրաւորներ և սպանվածներ։ Մնացած բաներում դրութիւնը անփոփոխ է։

ՀՕՆԳԿՕՆԳ, 9 մայիսի։ Մայիսի 5-ին Սայգօնում կային 50 ածխատար փոխադրանաւեր։ Ռուսական փոխադրանաւերի կապիտանները ստացան Սայգօնում զինաթափ արված ռուսական «Դիանա» կրէյսէրի հրամանատար իշխան Լիվէնի կնքած հրամանները։ Հաղորդում են, որ մի քանի ածխատար փոխադրանաւերի վրա բեռը այրվեց։

ՏՕԿԻՕ, 9 մայիսի։ (Բերլինի վրայով)։ Ռուսները Մանջուրիայում արշաւանք սկսեցին Ֆինչուանչէնի և Ջանտաֆուի մօտ։ Անձրևները դադարեցին և արևադարձային շոգ է կանգնած։ Սպասում են, որ մերձակայ ապագայում դրութիւնը կը պարզվի։

ԼՕՆԴՕՆ, 9 մայիսի։ Պատասխանելով հարցապնդումին լօրդերի ժողովում, Լանսդօուն զանգատվում էր մի քանի օտար պետութիւնների անարդարութեան վրա, որոնք չեն կամենում անգլիական առևտրական նաւատորմին տալ ափերում լողալու իրաւունք, այն ինչ անգլիական ափերը բաց են օտարների կաբօտաժի համար։ Ամէրիկացիները հրաժարվում են տալ անգլիական առևտրական նաւերին նոյն արտօնութիւնները, որ տրված են Սպանիային։ — Սպանիական կառավարութիւնը, զրկելով անգլիական նաւերին ափերում լողալու իրաւունքից Կանարեան կղզիների վրա, արդարանում է նրանով, թէ ուզում է պաշտպանել իր առևտուրը։—Գերմանիան համաձայնվեց ընդունել Անգլիայի պահանջը Մարշալեան կղզիների վերաբերմամբ։

ՓԱՐԻԶ, 10 մայիսի։ Մարօկցիները վատ ընդունեցին այն լուրը, թէ սուլթանը դեսպանութիւն է ուղարկում Մարօկկօ։ Բէլգիական այն շոգենաւի կարդիֆից գալը, որը երթևեկութիւն է կատարում դէպի Վլադիվօստօկ, հիմք է տալիս քաղաքական շրջաններին նաւահանգստի պաշարումը համարել ոչ իրական։—Բուզվէլտ յայտնեց, որ Միացեալ-Նահանգները չեն մասնակցի միջազգային գործողութիւններին լողացող ականներ հանելու համար Չինական ծովում։

ՏՕԿԻՕ։ Մայիսի 9-ին, եապօնացիների կարծիքով Վլադիվօստօկում գտնվող զօրքերի կազմի մէջ մտնում են՝ երկրորդ արևելեան-սիբիրական դիվիզեան, որ բաղկացած է հետևակների ինը բատալիօններից և չորս բատարէաներից և 8 րորդ արևելեան դիվիզեան, որ բաղկացած է հետևակների 12 ռոտաներից, 4 բատարէաներից, կազակների 3 հարիւրակներից, ինժեներական 6 ռոտաներից և երկաթուղական երկու բատալիօններից։ Հիւսիսային Կորէայում ռուսաց զօրքերի մի մասը գտնվում է Մօնչխենում, իսկ մնացած ուժերը շարժվել են մինչև Կօստան։ Մուկդէնում եապօնացիները գրաւել են այն փաստաթղթերը, որոնք վկայում են այն հանգամանքների մասին, որ պատահել են «Խրիտաշիմարու» նաւը ջրասոյզ անելու ժամանակ։

ՓԱՐԻԶ, մայիսի 10-ին։ «Մատէնի» թղթակիցը տեղեկացել է, որ Տօգօն վճռել է խուսափել իսկական ճակատամարտից և սահմանափակվելու է նրանով, որ անհանգիստ կանէ ռուսական նաւատորմը ջրասոյզ կանէ ածխատար, բեռնակիր և օժանդակիչ նաւերը։ Տօգօն կարծում է, որ կրէյսերները քիչ օգուտ են բերում։

ԼՕՆԴՕՆ, մայիսի 9-ին, Համայնքների ժողով. աղմկալի տեսարանը շարունակվեց մի ժամ։ Բալֆուրը յայտարարեց, որ իր հասկացողութիւններին հակառակ կը լինէր այդպիսի մեղադրանքներին պատասխանելը։ Սպիկերը իզուր էր աշխատում խաղաղութիւնը հանդարտեցնել. Նա վերջում յայտարարեց, որ նիստը փակվում է առանց լուծելու բանհերմանի յարուցած հարցը։

ԼՕՆԴՕՆ, մայիսի 10-ին։ Պարլամենտում պատահած անկարգութիւնների մասին «Մօրնինգ Պօստը» ասում է, թէ տեղի ունեցած տեսարանի պատճառով տուժում պալատի պատիւն ու արժանաւորութիւնը «Դէյլի Տելեգրաֆի» կարծիքով անհրաժեշտ է, որպէս զի ընդդիմադիր կուսակցութիւնը անյապաղ լիակատար ներողութիւն խնդրի իր վարմունքի համար։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Ինֆանտէրիայի գեներալ Լինեվիչի ամենահպատակօրէն հեռագիրը 1905 թ. մայիսի 8-ին.—«Մայիսի 6-ին մեր զօրագնդերից մէկը գրաւեց Շախեցզի գիւղը, իսկ 7-ին շարունակեց շարժվել դէպի հարաւ։ Գնդապետ իշխան Տրուբեցկօի զօրագունդը, մայիսի 6-ին Ջինտաֆու կայարանի մօտ հանդիպելով թնդանօթային կրակին, ստիպեց նրան մաքրել կայարանը և հեռանալ դէպի հարաւ։ Մայիսի 7-ին այդ զօրագունդն էլ շարժվեց դէպի հարաւ. Նանչէնցին հասած զօրագունդը մայիսի 7-ին այրեց այդ գիւղը։ Այդ մի և նոյն օրը փոխադարձ թնդանօթաձգութիւն տեղի ունեցաւ Արմազան գիւղի մօտ, որտեղ գտնվում էր թշնամու մի ուժեղ զօրագունդը»։

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ ԹԱԳՈՒՀԻ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ
ԻՍԱՀԱԿ ՄԵԼԻՔ-ԱՂԱՄԱԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Գ. Ա. ՀԱԽՎԵՐԴԵԱՆ

Մասնագէտ միզային և սիֆիլիտիքական հիւանդութիւնների,—ընդունում է հիւանդներին առաւօտեան 12 ժ.—1 ժ. երեկոյեան՝ 6 ժ.—9 ժ.։ Կուկիա, Սեմեօնօվսկայեա փ. № 20. (ե. հ. շ. կ.) 9—30

Բժիշկ Ա. Միքարեանց

Ընդունում է մասնաւորապէս սիֆիլիս, մորթու և վեներական ախտ ունեցող հիւանդներ ամենայն օր, առաւօտ. 12—2. երեկոյեան 6—8 Մեծ Վանքի փողոց, տուն Կուզանովի, դեղատան կից։ (ա. օ.) 71—80

«ՍՏ. ԼԻՍԻՑԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.»

Հրատարակչական ընկերութիւն
լոյս են տեսել
ժողովրդական սէրիայից

ա. Դեմիրչեան Դ. Ուխտաւորներ և աշուղի հէքեաթը—7 կ.
բ. Վերեսաեւ Վ. Մի անմեղ մարդու սոսկալի մահը—6 կ.
գ. Շիսեանց Ս. Մի մահ և Անառակը—7 կ.
դ. Էրկման-Շատրիան. Ժամագործի յիշողութիւններից—8 կ.
ե. Մի պտոյտ Ճապոնում, հեղին. օր. Հ. Մէլիք-Հայկազեան, 25 պատկերներով, 192 երես —40 կ.

Դիմել գրախանութներին. պահեստը Թիֆլիս, Բեհբութեան փող. 29, «Ст. Лисиціанъ и К.»։

Նոյն տեղում կարելի է գնել «Հայ. բանաստեղծներ» սէրիայի 1—5 գրքոյկները, և Ղ. Աղայեանի «Հէքեաթները» I—II—15 ական կ. (3, 9, 11, 15) 2—4

Վարձով է տրվում

պայմանով, թեամբ կամ ծախվում է
տիկ. Ե. Մուշեղեանի
ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆԸ ԿԱՐՍ ՔԱՂԱՔՈՒՄ

Հիմնարկութիւնը գոյութիւն ունի 1880 թւականից, արժանացել է նուէրների և վայելում է քաղաքացիների բարեհաճ վերաբերմունքը։

Պայմանների մասին դիմել տիկ. Ե. Մուշեղեանին, իր Թիֆլիսի լուսանկարչատունը, Դվօրցօվայա փողոց, տ. վրաց ազնուականութեան։ (չ. ռ. կ.) 7—10

Լ ո յ ս տ ե ս ա ւ
ԱԴՕՅԻ

«ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԿԱՐՕՏԸ»

Գ ի ն ը 5 կ ո պ.

Գումարով գնողները կարող են դիմել այս հասցէով. Эривань, книжный магазинъ «Арарать». 2—10

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Բ. Նաւասարդեան

Պ ե տ ե ր գ օ ր ս կ ո ւ մ ընդունում է սիֆիլիսի, միզասեռական և վեներաժական հիւանդ։ (ա. օ.) 1—50

Լ ո յ ս տ ե ս ա ւ
երկրորդ տպագրութեամբ (պատկերազարդ)
ՅՈՒՐԻՅ ՎԵՍԵԼՕՎՍԿՈՒ
հրատարակութիւնը։

«АРМЯНСКІЙ ПОЭТЪ
СМБАТЪ ШАХЪ-АЗИЗЪ»

1. Критическій этюдъ. II. Избранныя сочиненія поэта въ русскомъ переводѣ.

Գրքի մէջ զետեղված են, ի միջի այլոց, մի շարք նոր թարգմանութիւններ ռուսաւորենն րի, «Լևոնի վշտի» կտորների և արձակ զրուածների։

Գ ի ն ն է 1 ր. 50 կ ո պ.

Ցանկացողները դիմում են հրատարակչին հետևեալ հասցէով. Москва, Селезневская, 13, Юрію (Георгію) Алексѣевичу Веселовскому. 1—5

«Լոյս տեսաւ Բ. տ պ ա գ ր ո ւ թ ե ա մ բ
և վաճառվում է.

«Քիւրդ Պէկ»	. .	Գինն է	15 կոպ.
«Արամը»	. .	»	30 »
«Անասունածները»	. .	»	40 »
«Մերձեցում»	. .	»	20 »

Դիմել հեղինակին՝ Анапа, М. Шводу.
1—2 Մարտիրոս Տէրոյեան Շոտ

Ընծայում եմ

մի մի հատ գեղեցիկ ամալանոցային նոդարամին երբեք այնպիսի անձանց, որոնք հնարաւորութիւն ունեն կառուցանել մի տարվայ ընթացքում մի մի ամարանոց Կօջօրից մէկ վերստ հեռաւորութեամբ շօսսէի վրա, մի այնպիսի տեղում, որը ներկայացնում է կեանքի և շինութիւններ անելու բոլոր յարմարութիւնները։ Թիֆլիս, ցպահանջ, ներկայացնել անդորրագիրը «Մշակի» խմբագրութեան № 689 1—2

Լոյս տեսաւ և վաճառվում է
Ա. ՋԱՆԵԱՆԻ

«Ե Ր Կ Ո Ւ Պ Ա Տ Կ Ե Ր»

Գինը 10 կոպէկ։

Դիմել հեղինակին Балаханы, Рамани Манташева. 1—5

Դ-ր Վ. Արծրունի

Մեկնում է Կովկասեան Հանքային Ջրերը—Պետերգօրսկ, որտեղ կընդունէ հիւանդներին Բէկի, Թթի ու Ականջի հիւ. համար Пятигорскъ. Верхній бульв. д. кн. Гирей. չ. ռ. կ. 6—10

Վ ա ճ ա ռ վ ո ւ մ է
ԿՈՎԿԱՍԻ ՓՈԽԱՐՔԱՅ ԳԷՆԵՐԱԼ-ԱԴԻՒՏԱՆՏ
ԿՈՄՍ ԻԼԱՐԻՕՆ ԻՎԱՆՕՎԻՉ

ՎՕՐՕՆՑՕՎ-ԴԱՇԿՕՎԻ

ֆոտոտիպ 42×56) մեծադիր նկարը
Հարիւրը 35 ր. ճանապարհածախսով։
Հատը 60 կոպէկ։ Դիմողները պէտք է ուղարկեն վճարի 1/3 մասը։
Հասցէն Тифлисъ, ул. Бросее, № 23.
3—3 (ա. օ.) А. А. Ованесянцъ.

Лучшее косметическое средство,
дѣлающее лицо свѣжимъ и чистымъ

«Գեղեցկութեան աղբիւր»

Источникъ красоты.

Патент. въ Англіи.

Кремъ КАЗИМИ
Метаморфоза
противъ ВЕСНУШЕКЪ.

Доказательствомъ подлинности средства противъ веснушекъ служитъ подпись Casimi и приложенный при каждой банкѣ рисунокъ „ИСТОЧНИКЪ КРАСОТЫ“. Безъ подписи Casimi и рисунка, утвержденнаго Департаментомъ Торгов. и Мануфактур. за № 4683—ПОДДѢЛКА.

Продается во всѣхъ аптекарск. парфюм. магаз. и аптекахъ.

17, 28, մ. 10, 20, 30 ա. 10, 20, 30 մ. 15, 30 5—10

Կովկասում տպագրական գործով զբաղված անձանց փոխադարձ օգնութեան ընկերութեան

Գ Ր Ա Ս Ե Ն Ե Ա Կ Ը

գտնվում է Թիֆլիսում, Տուրգէնէվսկայա փողոցի վրա, № 11 տան մէջ, և բաց է կիրակի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը։

Կ ի ր ա կ ի, մ ա յ ի ս ի 15-ին, ա ռ ա ւ օ տ ե ա ն 10 1/2 ժ ա մ.
Թիֆլիսի քաղաքային տան դահլիճում նշանակված է

Թիֆլիսի Հայոց Բարեգործական Ընկերութեան
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Զ բ ա ղ մ ո ւ ն ք ի ա ռ ա ր կ ա ն ե ր ն ե ն.

1) Ներկայ կանոնադրութեան փոխելը։
2) 3 անդամի, 3 փոխանդամի և վերստուգող յանձնաժողովի 3 անդամների ընտրութիւնը։

Առաջին հարցի վերաբերմամբ կարևոր է բոլոր անդամների 1/2-ի ներկայութիւնը։ 1—5

Բ Ա Ց Վ Ա Ծ Է Բ Ա Ժ Ա Ն Ո Ր Դ Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա Ն Ի

Շքեղ պատկերազարդ հրատարակութեան
հեղինակութիւն ԼԷՕԻ

Բովանդակութիւն. Ուղևորի տպաւորութիւններ.—Անիի և շրջակաների տեղագրութիւն.—Բագրատունիների թագաւորութեան սկիզբը և անկումը, ընդարձակ տեսութիւն.—Անիի անցեալը։

Ստուար հատոր, զարդարված 100-ից աւել պատկերներով և բազմաթիւ զարդանկարներով ու օրնամենտներով, որոնք ընդօրինակված են Անիի քանդակներից։ Առանձին՝ Մայր Եկեղեցին, մեծադիր, գունաւոր պատկեր, գործ ճարտարապետ պ. Թորամանեանի։

Գ ի ր ք ը կ ը տ պ ա գ ր վ ի ա ր տ ա ս ա հ մ ա ն ո ւ մ։

Բաժանորդագինն է 5 րուբլի։

Կարելի է վճարել և մաս-մաս.—գրվելիս 2 րուբլի, իսկ մնացած 3 րուբլին մինչև գրքի լոյս տեսնելը։

Գրվել կարելի է Թիֆլիսում, 1) «Մշակի» խմբագրատանը (Редакція «Мшакъ»), 2) «Գուտտենբէրգ» գրավաճառանոցում։ (Тифлисъ, книжный магазинъ „Гуттенбергъ“.)

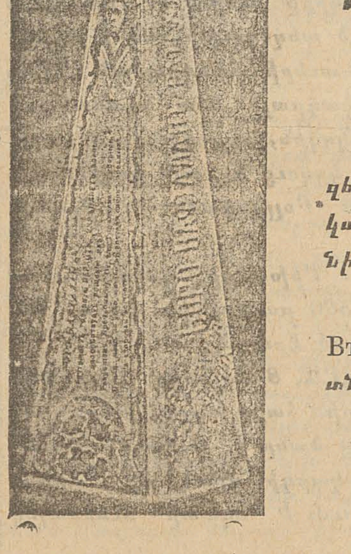

Պրովիզօր Ա. ՍԱՐՈՒԽԱՆԵԱՆՑԻ

Բ Օ Ր Օ-Ն Ա Ֆ Թ Ա Լ Ա Ն

Նոր նիւթը

Կատարելապէս ոչնչացնում է գլխի թեփը, ամրացնում է մազերը և օգնում մազերի բուսնելուն. տալիս է մազերին իրանց բնական ու հաստատ տեսքը։ Թոյլատրված է բժշկական վարչութիւնից, իբրև ոչ մի վնասակար նիւթ չը պարունակող։

Պահեստարան Кавказское Товар. торговл. аптек. товарами Въ Тифлисѣ, Баку, Батумѣ, վաճառվում է և Ռուսաստանի դեղատներում և դեղավաճառանոցներում։

Արժէքն է 1 րուբլի 25 կոպէկ։

(շ. 1 ան.) 44—50